

לילה אחד החלטתי לעקוב אחרינו, ולגלות מעט מסודותיו בקודש

**"יש לי
שלוש
מאות בנים
יחידים!"
ענה בלהט
מרוך הרב
שך**

/// עמוד 13

**איך שיכנע
הרבי מגור
את החפץ
חיים לקבל
כבוד
ואפילו אם
יפסיד חלק
מהעולם
הבא**

/// עמוד 8

**הייתי רוצה
שהפרופסור
הזה יבוא
ויראה כיצד
ר' שמחה
קסלר אומר
שיעור**

/// עמוד 6

**יום אחד לאחר
שגמרתי את
התפילה, ניגש אלי
בחור ואמר לי:
"אתה מחזן בקול
של תרנגול" ...
עד היום, אחרי
חמישים שנה
ויותר, הדבר חקוק
בזיכרוני**

/// עמוד 2

**יום אחד
לאחר
שגמרת את
התפילה,
ניגש אלי
בחור
ואמר לי:
"אתה מחזן
בקול של
תרנגול" ... עד
היום, אחרי
חמישים
שנה ויותר,
הדבר חקוק
בזיכרוני**

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על איך מתנהג יהודי

"בפרשת השבוע על הפסוק 'וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן דֹרֶשֶׁת הַגְּמָרָא (בבא מציעא ל ע"ב) "אשר יעשון- זו לפני משורת הדין".

החובה לעשות לפני משורת הדין היא עניין עמוק. זה אינו הידור בעלמא, אלא ישנה מצוה לנהוג לפני משורת הדין. לכן אין זה נכון לומר: "אם הדבר אינו מעיקר הדין, אני פטור". ישנם תחומים שונים בהם נדרש האדם להתנהג לפני משורת הדין. פעמים רבות עליו לוותר לזולת גם אם אינו מחוייב על פי דין, וזה רצון ה', שנוותר מעצמינו ונשפוט את זולתנו לכך זכות.

יהודי אינו יכול לחיות לעצמו. תמיד צריך הוא לכוון את צעדיו על פי הסובבים אותו, החל מבני ביתו, מעגל ידידיו, ואף מעגלים רחוקים יותר. תמיד עליו להתחשב ולסייע לאחרים. זוהי המתכונת בה ברא ה' את עולמו, כפי שכותב בעל המכתב מאלהו, שתכלית הבריאה היא שהאדם יהיה מסובב כל הזמן בחסדים: בבית עם האישה, עם הילדים ועם כל הסובבים אותו, כפי שאומר דוד המלך בתהילים (כ"ג, ו'): "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי".

לא יתכן קיום לעולם, אם כל אחד יעשה רק מה שהדין מחייב, כי בגדר עשיית הטוב נכללת עשייה לפני משורת הדין. האדם נבדל מהבהמה בתכונת הנתנה.

נתבונן במעשה הבריאה, מהו טיב הקשר שבין הברואים מאותה משפחה:

החיות והבהמות אינן צריכות להיות קשורות כלל זו לזו. סוס וסוסה, שור עם פרה - אין ביניהם כל קשר של חיי משפחה לאורך זמן. בתחילה האם נותנת לוולד את מה שנדרש לו, אולם ברגע שהוא מסתדר בכוחות עצמו, לא נשמר הקשר של הולד עם האם.

בעופות אפשר להבחין בתופעה מופלאה; הנקבה של העוף מטילה ביצי ודוגרת עליהן עד שהן בוקעות, והגוזלים יוצאים. זמן קצר לאחר מכן, ברגע שהגוזלים מסוגלים לעוף, יוצאים הם לחפש לעצמם מזון.

גם אדם, התרנגולת, מחפשת לעצמה דבר מאכל, וכאשר מוצאת משהו מצטרף אליה לעיתים גוזל קטן שלה ורוצה גם הוא לאכול, אולם אימו אינה מניחה לו לעשות זאת, היא מנקרת לו את הראש ושולחת אותו לחפש מזון אחר. שילמד לדאוג לעצמו וכך יגדל...

אך לא כן האדם. התינוק קשור לאמו בשנות חייו הראשונות בקשר תלתי מאוד. ככל שהוא גדל, הוא מתנתק מאמו בהדרגה, אך הקשר הרגשי יישאר ביניהם לעד! לאדם יש נפש מיוחדת, והקב"ה ברא אותו כך כדי שיהיה מוקף בנתינה כל ימיו. מרגע שנולד הוא מקבל ולומד גם לתת, והמעגל רק מתרחב עם השנים, עד שהבן מגיע לשלב שלשמו נברא, נשיאת אישה ובניית בית.

אומר המכתב מאלהו: רצה הקב"ה לזכות את האדם, שיהיה האדם מוקף בעשיית חסד יומם ולילה, נתינה ונתינה כל הזמן. כמה הזדמנויות יש לבחור ישיבה לגמול חסד? לא רבות! אבל הקב"ה רצה שאדם יהיה מסובב בחסד בכל שעות היממה, לשם כך נתן לו את האישה, אחר כך יבואו ילדים ותהייה לו אפשרויות נוספות להיטיב... כל זה כדי לזכות את האדם שיהיה בעל כוח נתינה, כי חיי משפחה הם מסכת גדולה של נתינה!

זה התפקיד שהועיד הקב"ה לזכר - להיות המשפיע, לתת לאשתו שפע כל הזמן. ואם הוא זכה - בעצם הביא את עצמו לתכלית הבריאה, וזו הזכות הגדולה ביותר שיכולה להיות לו. כאן בא לידי ביטוי ציווי התורה לעשות גם לפני משורת הדין. הרמב"ם (הלכות אישות פט"ו ה"ט) כותב, כי על האדם לכבד את אשתו יותר מגופו. זוהי המצווה המוטלת עליו, ואל לו לחשב את מעשיו על פי מעשי אשתו! שמא יאמר אדם: והלא הרמב"ם (שם ה"כ) מצווה את האישה "שתהיה מכבדת את בעלה ביותר... ויהיה בעיניה כמו שר או מלך". אם כן, עד שלא אהיה בעיניה כמלך איני מחויב לדאוג לה ולכבדה ביותר...

אך טעות בידו! ראשית עליו לקיים את תפקידו ולכבדה, וה' ייתן גם בליבה לכבד כראוי. אל לו להשיב לה כמידתה, אלא לעשות את מצוותו, ולהעניק לה אפילו יותר מהמגיע על פי דין!

בעבר הייתי שומע שיעורים ממורנו ורבינו, רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל. כשלמדנו מסכת כתובות, והגענו לדברי המשנה (נט ע"ב): "ואלו מלאכות שהאישה עושה לבעלה: טוחנת, ואופה, ומכבסת, מבשלת... ", פתח הגאון רבי בן ציון ואמר: "לכאורה מה מחוייבת האישה לעשות? לקחת תפוח אדמה, להכניסו עם מים ומלח לתוך הסיר, ולהעמיד את הסיר על גבי האש... אה, אתה רוצה תבלין? שים בעצמך, היא לא חייבת לך יותר מזה... ואם היא

מתבלת את התבשיל - זו כבר מידת לפני משורת הדין. ואם היא קוצצת בצל ומוסיפה כורכום או קנמון - זה כבר ממש לפני ולפנים משורת הדין... אין זה חיוב שלה!

"אלא מה, ודאי שאישה כשרה אינה מגישה אוכל תפל ולא מתובל, אלא טורחת ומתקנת את המאכלים שהיו ערבים לחכו של בעלה. אם כך, מן הראוי שיעשה גם הבעל דברים שאינו חייב לעשותם, ואל יאמר: 'רק מה שאני חייב על פי דין אני עושה'... שהלא אם תתבונן תראה שגם היא עושה לך דברים שאינה חייבת כלל... היא מתבלת לך את האוכל וטורחת, ולפעמים משחימה את הבעל שיהיה טעים, וייתן טעם משובח למרק. זה לא סתם בצל שלם ש'זרקה' לתוך הסיר, היא טורחת למענך יותר מחובתה, ועל הטרחה הזו עליך להשיב לה כגמולה הטובה, ובמה? בעשייה ובטרחה לפני משורת הדין".

הסתכלות זו חייבת להיות מול העיניים כל הזמן. לשים לב לכל הטרחה שטורחת האישה, ולא לחפש תמיד היכן לא הצליחה לעמוד בדרישות...

אנו מוצאים אצל גדולי ישראל שהיו מתנהגים כך.

שמעתי מ כמה יהודים נאמנים, שראו במו עיניהם את הגאון רבי בן ציון זצ"ל נכנס למטבח ביום שישי, לובש את הסיר, לוקח את הדגים ומקרצף אותם, מחתך ומבשל.

הוא לא עשה זאת מפני שרצה לאכול דג טעים. כל רצונו וכוונתו היו כדי ליהנות את אשתו, לתת לה הנאה ושמחת חיים, שתכנס לשבת קודש בשמחה וברוגע, ושתהיה לשניהם יחד שבת שלום. כדי להגיע לאווירה של שלום צריך להעניק ולהשפיע, לכן היה מכין את הדגים לשבת.

אדם שחי בצורה כזו של השפעה ונתינה - חי בעולם אחר - בבחינת 'מעין עולם הבא'. הנתינה בבית הרב הייתה הדדית! אי אפשר לתאר את הדאגה שהרבנית הייתה דואגת לרב זצ"ל, הייתה יושבת בבית וחושבת: "הרב כעת בשיעור, איך הוא מרגיש? האם מרגיש טוב?". ולמה? מפני שהוא היה כוח משפיע, ובזכות זה קיבל מאשתו. הרבנית טיפלה בו במסירות בכל ליבה ונשמתה, ולא חסכה ממנו דבר. ולמה? כי הוא נתן לה הכל!

הגמרא (יבמות סג ע"א) אומרת שרבי חייא היה עובר בשוק, וכל דבר טוב שהיה מוצא היה קונה. אם ראה שמוכרים שרשראות של נשים, היה מבקש: "תן לי תכשיט יפה", ומביא לאשתו ואומר: "הנה זה בשבילך... את חביבה לי יותר מכל כסף וזהב... נראה לנו כי סיפורים כאלו שייכים לדורות קדמונים, אך אספר לכם סיפור, המראה שמעלות אלו שייכות אף בזמננו.

מאז היותי בן אחת עשרה, למדתי בישיבות אשכנזיות, דבקתי בתלמידי החכמים שבהם, ולמדתי רבות מהרבנים והמשגיחים בישיבות אלו, אך רציתי לשמוע עוד על חכמי המזרח שאת תורתם ינקתי בילדותי. בעת לימודי בישיבה במגדיאל, שמעתי כי רבה של הוד השרון באותם ימים, רבי רפאל ביטון זצ"ל, למד בבחרותו בישיבת 'פורת יוסף' אצל רב רבנו, 'המורה', מרן הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל. זכורני כמה שמחתי לגלות שגם הרב ביטון למד בישיבה הקטנה בה למדתי, 'תפארת ישראל' בחיפה, בראשות הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, אשר זכה לשאוב את תורתו ומוסריו הנפלאים מהישיבה הגדולה בקלם.

יצרתי עמו קשר וספרתי לו על חפצי. שאלתי אותו מתי נוה לרב שאבוא עם מספר חברים מהישיבה, והוא הזמין אותנו לביתו במוצאי שבת. במשך תקופה היינו באים לביתו של רבי רפאל במוצאי שבת, כמה בחורים ספרדים מהישיבה האשכנזית, והיה יושב אתנו ומספר לנו מי היו חכמי ישיבת פורת יוסף, וכיצד למדו בעיר העתיקה. ממנו שמענו רבות על חכמתם ועל הנהגותיהם בקודש, ממש הרגשנו את הקדושה נוטפת מפיו של רבי רפאל, מנוחתו בגן עדן.

פעם סיפר לי בן משפחתי על הנהגתו המופלאה עם בני ביתו. בהתקרב אחד החגים פנה לאשתו ואמר לה: "חכמי הגמרא לימדונו, כי חלק משמחת החג היא לדאוג לבני הבית לבגד חדש או לתכשיט. הבה נלך לחנות התכשיטים, ושם תבחרי לך תכשיט לטעמך". הלכו יחדיו, הרב ישב בינתיים בפינה ולמד, עד שלבסוף היו בידיה שני תכשיטים, והיא בקשה שיעזור לה לבחור באחד לשבת. אמר לה הרב: "את שניהם

אדם שחי בצורה כזו של השפעה ונתינה - חי בעולם אחר - בבחינת 'מעין עולם הבא'. הנתינה בבית הרב הייתה הדדית! אי אפשר לתאר את הדאגה שהרבנית הייתה דואגת לרב זצ"ל, הייתה יושבת בבית וחושבת: 'הרב כעת בשיעור, איך הוא מרגיש? האם מרגיש טוב?'. ולמה? מפני שהוא היה כוח משפיע, ובזכות זה קיבל מאשתו. הרבנית טיפלה בו במסירות בכל ליבה ונשמתה, ולא חסכה ממנו דבר. ולמה? כי הוא נתן לה הכל!

תקחי!". "מה פתאום", השיבה, לא לזה היא התכוונה, הן ידעה מה רב מחירו של כל אחד... אמר לה רבי רפאל: "זה בסדר, את יקרה לי יותר מהם!".

בבית זה חיו בני הזוג חיים מאושרים, מתוך כבוד הדדי. בניו מעידים כי מעולם לא שמעו ממנו הערה שהעיר לאשתו! בבית כזה ודאי שרתה תמיד השכינה, כמאמר חז"ל (סוטה ז' ע"א): "זכו - שכינה ביניהם". לא פלא שמבית כזה יצאו תלמידי חכמים יראי שמים ובעלי מידות אצילות. אמר לי פעם אדם חכם: האושר של האדם מגיע מהבית. אם תראו אדם מאושר תדעו שטוב לו בבית, שהוא חי בשלום עם אשתו, ויש ביניהם כבוד והערכה.

מכה תתרפא אך דיבורים מכאיבים לעד

אמרו חז"ל (בבא מציעא נח ע"ב): "גדולה אונאת דברים מאונאת ממון", כלומר נדרשת מהאדם זהירות יתרה שלא לצער ולהונות בדיבור, אף יותר מהזהירות הנדרשת מאונאת ממון, שגם היא חמורה מאד. אחת הסיבות לחומרת אונאת דברים היא שלא ניתן להשיבה, והשפעתה על הנפגע נשארת שנים רבות. על כך נאמר בדרך מליצה: "כנא הא מילתא דאמרי אינשי, מכה תתרפא, ודברים יש להם קיום...".

כלומר, אדם קבל מכה או נפצע, כואב לו, אבל על פי רוב המכה תתרפא תוך תקופה קצרה. כמה מכות קיבלנו בידיים וברגליים ואפילו בראש... מי זוכר בכלל... אבל דיבורים שגרמו צער יש להם קיום! קשה למחוק את רישומם! כאשר אדם מבוז ומכלים את רעהו - הפגיעה נחקקת בנשמתו לאורך ימים ושנים, וככל שירצה האדם לשכוח - הוא זוכר זאת תמיד, זה כבר טבוע בו: פלוני ביזה אותי! קשה מאוד לשכוח, ואפילו אם אדם רוצה - הוא אינו יכול. גם אם הצליח להתגבר על הכאב ולסלוח, קשה לו לשכוח!

זכרוני כשהייתי נער בן ארבע עשרה בישיבה קטנה, פעמים רבות היה ראש הישיבה הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, מכבד אותי לעבור לפני התיבה ולהיות חזן. הקב"ה חנן אותי בקול יפה, ומכיוון שלמדתי להתפלל מחזנים אשכנזים - התפללתי בנוסח זה, וראש הישיבה היה נהנה מכך, ואפילו האשכנזים שהיו בישיבה נהנו לשמוע אותי.

אבל היה בחור אחד שלא נהנה מהחזנות שלי. אני זוכר שיום אחד לאחר שגמרתי את התפילה, וקבלתי ברכות "יישר כח" מרבני הישיבה וגם מכמה חברים, ניגש אלי אותו בחור ואמר לי: "אתה מחזן בקול של תרנגול"... בדיוק כך... זה כל כך כאב לי עד שהתחלתי לבכות. אמרתי בליבי: 'מה הוא רוצה ממני? מה עשיתי לו? והלא שמעתי חזנות יפה וטובה וכולם נהנו, מדוע הוא אומר לי כך?'. כאב לי כל כך!

לאחר מכן גערתי בעצמי: "נו, שכח מזה!". החלטתי למחול לו ולא להקפיד עליו, אולם לא יכולתי לשכוח את דבריו. בכל פעם שראיתי נזכרתי בעלבון הצורב. ועד היום, אחרי חמישים שנה ויותר, הדבר חקוק בזכרוני...

כמה כוח יש לדיבורים שלנו, וכמה עלינו להיזהר לא לקלקל בהם!

(מתוך 'משכני אחרין')

זכרוני כשהייתי
נער בן ארבע
עשרה בישיבה
קטנה, פעמים
רבות היה ראש
הישיבה הגאון
רבי מאיר דב
רובמן זצ"ל,
מכבד אותי
לעבור לפני
התיבה ולהיות
חזן. הקב"ה חנן
אותי בקול יפה,
ומכיוון שלמדתי
להתפלל
מחזנים
אשכנזים -
התפללתי
בנוסח זה,
וראש הישיבה
היה נהנה
מכך, ואפילו
האשכנזים שהיו
בישיבה נהנו
לשמוע אותי.

**הייתי רוצה
שהפרופסור הזה
יבוא ויראה כיצד
ר' שמחה קסלר
אומר שיעור**

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על אש התורה שמלהטת את האדם

לפרופסור יש נסיון רב ופרקטיקה, הוא עשה הרבה ניתוחים, וחולים רבים עברו אצלו, אם הוא אמר שהרב יכול להגיד שיעור - כנראה שלא טעה באבחנתו.

אם הרב לא טעה והפרופסור לא טעה, היכן כאן הטעות?

[אתם בודאי מכירים את הסיפור: שנים באו לרב לדין תורה. אחד אמר - "הוא עשה לי כך וכך ומגיע שישלם לי". אומר הרב: "אתה צודק". בעל הדין השני אומר - "אבל הוא לקח לי, ואדרבה, לא אני חייב לו אלא הוא חייב לי"... אומר הרב: "גם אתה צודק". הרבנית שמעה זאת ושאלה את הרב: "כיצד יתכן שגם הראשון צודק וגם השני צודק?" אמר לה הרב: "גם את צודקת"...]

נו, אז מי צודק ומי טועה?

"התשובה פשוטה מאוד" - אמר המשגיח. "לא הרב טועה ולא הפרופסור טועה. השאלה היא מה נקרא "שיעור" אצל הפרופסור. הוא למד באוניברסיטה, שם הוא שמע שיעורים מהמרצה, מהפרופסור, שישב ולימד עם "פייפ" [מקטרת] גדול. המרצה אומר משפט אחד בשקט מילה במילה, לאט לאט [אפשר ללכת ארבע אמות באמצע], מסיים את המשפט, עושה הפסקה קצרה ובינתיים כל הסטודנטים כותבים. אחרי זה עוד משפט בנחת, בשקט, בקושי שומעים אותו, חלילה שלא יתאמץ... זה נקרא שיעור אצל הפרופסור. שיעור אחר הוא לא מכיר. ואכן, שיעור כזה באמת אפשר לומר גם שבוע אחר ניתוח..."

הייתי רוצה שהפרופסור הזה יבוא ויראה כיצד ר' שמחה קסלר אומר שיעור, ונראה האם גם אז עדיין היה אוהו בדעתו שמוותר לו לומר שיעור.

הוא לא יודע מהו לימוד התורה. התורה הקדושה אינה סתם חכמה כשאר החכמות. שאר החכמות הן ידע בלבד. ידע אפשר להעביר גם בנחת וברוגע, משפט אחרי משפט. התורה הקדושה היא "כל עצמותי תאמרנה", אש! תלמידי חכמים כל גופם אש, אם יש קושיה - זו קושיה!"

הילדים של ר' שמחה, סיפרו דבר מבהיל: אחרי כל שיעור, כשבא הביתה, היה חייב להחליף את כל הבגדים העליונים שלו. הם היו פשוט רטובים מזיעה ולא היה שייך ללבוש אותם. כה גדול היה המאמץ שלו במסירת השיעור. כך לומדים ומלמדים תורה.

(מתוך 'יחי ראובן' - יתרו)

כדאי לכם לשמוע את המעשה הבא:

בצעירותי למדתי בישיבת פוניבז' הקטנה. אחד ממגידי השיעורים שלנו היה הגאון הצדיק רבי שמחה קסלר זצ"ל [שבאחרית ימיו שימש כרב העיר קרית ספר]. הוא היה אדם חשוב מאד, היתה לו הסברה נפלאה כזו, שכל אחד יכול היה להבין את השיעור.

המשגיח של הישיבה היה רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, תלמיד של רבי שמעון שקופ. בהמשך הוא התמנה להיות מנכ"ל החינוך העצמאי, אבל קודם לכן היה משגיח לעילא ולעילא!

פעם חלה רבי שמחה זצ"ל והוצרך לעבור ניתוח. אנו, התלמידים, באנו לבקר בבית החולים "אסותא" בתל אביב. עברו כמה שבועות מהניתוח, והמשגיח מסר לנו שמוע"ס, שיחה, ובה סיפר לנו כך: "כולם בוודאי יודעים שאחד הר"מים, רבי שמחה, היה חולה ועבר ניתוח. ובכן, שלושה שבועות אחרי הניתוח בא ר' שמחה לביקורת אצל הפרופסור המנתח ושאל אותו: 'אני כבר יכול לומר שיעור בישיבה?'

"כן" - אמר הפרופסור - "נו פרובלם, אין בעיות, למה לא?"

אבל ר' שמחה לא היה רגוע, הוא הרגיש בעצמו, שאינו מסוגל עדיין לומר שיעור, קשה לו מאד, על כן שאל פעם נוספת: "בטוח?"

"ודאי" - ענה הפרופסור - "אין שאלה בכלל, הלא חלפו כבר שלושה שבועות מהניתוח".

ר' שמחה בא הביתה. הוא פחד לומר את השיעור, הרגיש שזה ממש לא שייך, החליט: אני לא אבוא לישיבה לומר שיעור, כי אז, באמצע השיעור אאלץ להפסיק כי אראה שאיני יכול להמשיך, מה יעשו? יחפשו מגיד שיעור אחר באמצע? אמר - אעשה קודם נסיון בבית.

קרא לכמה תלמידים והתחיל לומר להם שיעור. לא עוברות חמש דקות והוא מרגיש שהוא נקרע לשניים, לא שייך שימשיך. סגר את הגמרא, ואמר לבחורים: "לכו לישיבה, אני לא יכול, אני פשוט נחתך לשניים!"

"ואני שואל אתכם", פנה אלינו רבי שרגא גרוסברד זצ"ל בשיחתו, "מי טעה פה? הלא הפרופסור הוא בעל נסיון, והוא אמר שרבי שמחה קסלר כבר יכול לומר שיעור שלושה שבועות אחרי הניתוח. ורבי שמחה עצמו סבר שאינו יכול, וכך באמת התברר - אז מי מביניהם טעה?"

"הבה נתבונן", המשיך המשגיח, "הרב ודאי לא טעה, הרי הוא עשה נסיון, והוכח בבירור שאינו יכול. אז מה, הפרופסור טעה? לא מסתבר.

**איך שיכנע
הרבי מגור
את החפץ
חיים לקבל
כבוד
ואפילו
אם יפסיד
חלק
מהעולם
הבא**

הגאון רבי ישראל
גרוסמן זצ"ל עם
סיפור אישי על
הרבי מקרלין וכן
סיפור מיוחד על
בעל ה'אמרי אמת'
מגור וה'חפץ חיים'

מספרים על האדמו"ר מגור בעל ה'אמרי אמת' ז"ע שנסע עם מרן החפץ חיים ז"ע בצוותא חדא ברכבת. בכל תחנה בה עצרה הרכבת - המתינו ברציף מאות ואלפי יהודים, שבאו לחזות ולקבל את פניהם של שני צדיקי הדור, שכל העולם חרד לקראתם. הרבי מגור נעמד בחלון, הושיט את ידו וברך לשלום את כל קהל ההמונים, ואילו החפץ חיים נשאר יושב על מקומו, וסירב לקום ולהביט על הקהל הגדול שבא לכבודו.

פנה הרבי מגור לחפץ חיים ושאלו: "הלא הציבור הגדול שהתאסף כאן, לא בא רק לכבודי, הם באו גם לכבודכם. ומדוע לא תעמדו, כדי שיוכו לראות את זיו פניכם ולהתברך מפיכם?"

השיב החפץ חיים: "כתוב בירושלמי במסכת פאה, שבשמים מנכים לאדם מזכויותיו, על הכבוד ודברי השבח שקיבל בחייו. איני רוצה שיגרעו משכרי בעולם הבא."

ענה ה'אמרי אמת' מגור ואמר: "כדי לשמח יהודים ולגרום להם הנאה, כדאי להפסיד גם חלק מהעולם הבא". הסכים החפץ חיים לדברי הרבי מגור, ותוך כדי דיבור קם מלוא קומתו ואמר: "מצווה לשמוע לדברי חכמים". נעמד ליד אדן החלון, דאג שכל הקהל יוכל לראותו, והאציל מברכותיו על הקהל.

הרבי מקרלין הודיע בארץ, שהרופאים בארצות הברית יוותרו על הניתוח

כשהגיע האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד ז"ע לארץ ישראל, ביקשו מנהלי ישיבת קרלין מקום חילופי זמני עבור תלמידי הישיבה, שיוכלו להמשיך את סדרי הישיבה כרגיל. מקומה הקבוע של הישיבה היה בבית הכנסת המרכזי בשכונת בית ישראל, אך כיון שהגבאים הועידו את עזרת הנשים, למקום מושבו של הרבי, שם יקבל את הקהל לעצה ולברכה - חששו מההמולה בהמתנת האנשים עד הכנסה, ולכן חיפשו לתלמידי הישיבה מקום לימוד זמני.

תיזכר לטובה צדקותה של אמי, הרבנית גרוסמן ע"ה, ששמעה על העניין, והציעה ללא היסוס להעביר את הישיבה לחדר האורחים בביתנו. באותו זמן היה אבי ז"ל בחוץ לארץ, וכך, משך תקופה ארוכה, למדו הבחורים בביתנו, ואמי ע"ה דאגה לרווחתם ולצורכם.

באחד הימים, זכינו לביקורו של הרבי, שהגיע לשמוע את שיעורו של המג"ש הגאון רבי שלמה אטיק זצ"ל, מגדולי גאוני ירושלים. הרבי ישב שעה ארוכה והשתתף בשיעור, תוך שהוא מעיר הערות בסוגיה הנלמדת.

והנה, בהשגחה פרטית, כשישב הרבי בביתנו - הגיע מכתב מארה"ב, מאבי ז"ל. במכתב הוא מספר, שבתקופה האחרונה הוא נתקף בכאבים עזים בבטנו, והלך להיבדק אצל רופא. הרופא הורה לאשפזו בבית החולים, שם עבר סדרת בדיקות, והוחלט על דעת צוות רופאים מומחים שעליו לעבור ניתוח. אבי ביקש במכתבו: "היות והרבי נמצא כעת בארץ ישראל, מבקש אני להזכירני לרפואה שלמה בפניו".

אמא ע"ה ביקשה ממני להראות את המכתב לרבי. הרבי העיף מבט במכתב, שהיה כתוב על פני ארבעה עמודים, במהירות עבר על כל דפי המכתב, ומיד נענה ואמר: "סאיז גאר נישט... אין מקום לדאגה, הרופאים האמריקאים אוהבים לנתח באופן שיטתי", הוא ברך את אבי ברפואה שלמה.

אח"כ התיישבה אמי ע"ה בדעתה, אולי מן הראוי היה לשלוח מברק דחוף לארה"ב, ולהודיע לאבי על התנגדות הרבי לניתוח? בין מנחה למעריב נכנסתי לרבי ושאלתי לדעתו, אם כדאי לשלוח טלגרמה. הרבי הרהר קמעא ואמר: "אין צורך... הם בעצמם כבר יגיעו למסקנה שכדאי לוותר על הניתוח!"

כעבור מספר שבועות הגיע מכתב מאבי, ובו סופרה כל השתלשלות העניינים, איך שבתחילה המליצו לו לעבור ניתוח, ולבסוף, בהתייעצות נוספת ושמיעת חוות דעת של מומחים - הוחלט שאין צורך כלל בניתוח, והסתפקו בהמלצה לקחת תרופות, וב"ה חל שיפור ניכר.

(מתוך 'לב ישראל' - רבי ישראל גרוסמן זצ"ל)

**סיפור
החפץ חיים
לבחורים:
"כשהייתי
נער בישיבה
קטנה, אצל
ר' נחומק'ה,
גילינו שהרבי
נעלם מידי
לילה בחצות.
לא ידענו לאן
הוא הולך.
לילה אחד
החלטתי
לעקוב
אחריו,
ולגלות מעט
מסודותיו
בקודש**

הגאון ר' ישראל מאיר שושן שליט"א על עבודת ד' עם כל הלב, בלהט של אש...

כאשר מגיע אורח חשוב לשוחח עם הרב, נועלת הרבנית את הדלת ולא מניחה לאף בחור להכנס פנימה.

מה עשה הבחור הצעיר? מיד לאחר סיום התפילה, מיהר ואץ לביתו של הרב, בסלון ישבו כ- 15 בחורי חמד והתפללו בריתחא דאורייתא, בגמרות פתוחות. הוא מיהר בחפזונו לחדר הפנימי, בו קיבל הרב את אורחיו, והשתחל בוריוזות חתולית מתחת למיטה, כשהוא ממתין במתח לבאות.

כעבור עשר דקות, שמע הבחור את שני הרבנים הזקנים צועדים לכיוון החדר. הבחורים שלמדו בסלון, מיהרו לפנות את הבית, והדלת נסגרה מאחוריהם. פחד מילא את ליבו של רבי לייב, הנה, הנה תיכף ימצאוהו שוכב מתחת למיטה, ויגרשוהו בבושת פנים. אך מאום לא קרה, אף אחד לא שת ליבו לאורח הלא קרוא, והשיחה קלחה לה בין שני הגדולים.

"נו, ר' שלום", פונה אליו ר' ברוך בער בנעימות, "א מעשה פון החפץ חיים..."

"הייתי נער בן 15, כשלמדתי בראדן אצל החפץ חיים", מספר רב שלום אישישוקר. "החפץ חיים עוד היה צעיר, והיה לו מנהג לאסוף את הבחורים בכל יום שישי ולעשות הכנה לשבת. מה היתה ההכנה? הם סיפרו סיפורי צדיקים. זוכר אני היטב, סיפור אחד שסיפר לנו ראש הישיבה. רבו של החפץ חיים היה השרף רבי נחומק'ה מהורודנא הקדוש הנורא. תלמידו הענק כתב עליו פעם: "כשאני רוצה להתחזק ביראת שמים, מוציא אני מן המגירה את התמונה של דמות דיוקנו של ר' נחומק'ה, ואז מתעורר אני ליראת שמים".

סיפר החפץ חיים לבחורים: "כשהייתי נער בישיבה קטנה, אצל ר' נחומק'ה, גילינו שהרבי נעלם מידי לילה בחצות. לא ידענו לאן הוא הולך. לילה אחד החלטתי לעקוב אחריו, ולגלות מעט מסודותיו בקודש. ראיתי אותו הולך בסמטאות עד שהגיע לבית הכנסת של החייטים, שנקרא 'שניידר שול'. הר'בה הקדוש פתח את הדלת בית הכנסת, ונעל את עצמו בתוכו.

למחרת, הלכתי להתפלל ערבית בבית הכנסת של החייטים. לאחר

בפרשת יתרו נכתבת תכלית כל יציאת מצרים. התורה מספרת: "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה. ויתצבו בתחתית ההר". אומרים חז"ל: מלמד שכפה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם". (שבת פח.)

שואל על כך הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז': מדוע היה צורך לקבל את התורה ברעש ובאש, ולכפות עליהם הר כגיגית? שמא עדיף היה לתת אותה בנחת, ולהסתמך על קבלתם את התורה מרצון?

אלא, מוכח מכאן, עונה רבי שמואל, שתורה ומצוות בלי אש - זה לא תורה. אופן קיום התורה והמצוות, כמו שבת, תפילין ותפילה חייבים להיות רק מתוך התלהבות (ובידידי - ברעון)! ללא החום היהודי הלוהט - זו לא אותה תורה.

החפץ חיים היה אומר על כך, שאת התורה צריך ללמוד עם כל האכפתיות, עם כל החום, עם כל הלב!! חלילה לא לקיים אותה כמצוות אנשים מלומדה.

מספר רבי שלום שבדרון זצ"ל על רבי לייב גרוסנס, גאב"ד לונדון, שהיה תלמידם של החפץ חיים בראדן, ושל רבי ברוך בער ליבוביץ מקמניץ. ערב אחד, בהיות רבי לייב בחור צעיר בישיבת קמניץ, הגיע אורח לישיבה, יהודי הדור פנים בעל זקן לבן. היה זה רבי שלום אישישוקר, שהיה מגדולי תלמידיו של החפץ חיים. רבי שלום שהזדמן לאזור, נכנס להתפלל מעריב בהיכל הישיבה.

מנהג היה לו לרבי ברוך בער ליבוביץ, ראש הישיבה, שכאשר היה פוגש בתלמיד מישיבת ראדן היה מבקש לשמוע ממנו סיפור על מרנא החפץ חיים, זקן הדור.

ידע רבי לייב, שודאי יזמין ראש הישיבה את ר' שלום לאחר ערבית לארוחת ערב, ויבקש לשמוע ממנו סיפורים על הכהן הגדול מראדן. הבחור לייב, השתוקק לשמוע את שיחת הזקנים, שתורה היא ולימוד היא צריכה, אך ידע גם ידע, שלמרות שבת ראש הישיבה פתוח לבחורים בכל שעות היממה, בכל אופן,

שהיא אש, היורדת מן השמים - לא כל אחד זוכה לראות...".
במעמד הר סיני התעלו עמי לדרגות כה גבוהות, שזכו לראות את האש השמימית הזו יורדת מן השמים, וקיבלו את התורה במכוונת אש. עד היום נותרה לנו התורה חמה כאש יוקדת, ועלינו לקיימה במסירות ועם כל הלהט.

המשיך ר' שלום שבדרון לספר, על הלהט דקדושה של מרנא החפץ חיים: באותו ערב שבת, בו ישבו הבחורים עם רבם החפץ חיים, סח אחד התלמידים "שמענו שרבינו עקב אחר הרב'ה שלו, אף אני עקבתי יום אחד אחרי ראש הישיבה, וראיתיו יוצא מן העיירה ומקל בידו. מיהרתי בעקבותיו, וצפיתי בו מרחוק.

הרב'ה נעמד במגרש שמם, וסימן במקלו עיגול בחול, נכנס לתוך העיגול והתחיל לדבר עם הקב"ה, כדבר בן אל אביו: 'ריבוננו של עולם, אני מבטיח לך, לא אצא מפה כל עוד לא תתמלא בקשתי!' והוא פרץ בבכי כשדמעות רותחות זולגות מעיניו.

לאחר כמה דקות, השתנה סבר פניו. הוא פצח בריקוד של שמחה ושב אל העיירה. אם הרב'ה יצא מן העיגול, אות וסימן הוא כי נתמלאה בקשתו... "סיים התלמיד.

הבחורים חייבו והחפץ חיים חיך אף הוא. לא הודה אך גם לא הכחיש. שתיקה כהודאה.

הבה נתחזק, לגשת לכל מצוה וברכה בהרגשת זכות. זכינו לברך ברכה. מוטב לנו לעבור ייסורים, לעבור את כל החיים בעולם הזה, בשביל לזכות לקיים מצוה ולו פעם אחת בחיים. על אחת כמה וכמה, משניתנה לנו הזכות העצומה הזו בכל תפילת שמונה עשרה, בכל ברכת המזון, כמה עלינו לברך בשמחה, עם כל הלב, בלהט של אש...

"ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום!"

(מתוך אתר דרשו)

התפילה, עליתי לעזרת הנשים, נשכתי מתחת לאחד הספסלים והמתנתי. לאחר שעיזבו אחרוני המתפללים, כיבה הגבאי את כל הנרות, נעל את הדלת, ואני נותרתי לבדי בבית הכנסת כששיני נוקשות מאימה. מעט אחר חצות, נשמע קול רשרוש המפתחות, והרבי הקדוש פסע פנימה. ממקום עומדי בפנית עזרת הנשים, ראיתי אותו פונה לעבר הבימה, פותח ספר, ושוקע בלימודו.

לפתע ראיתי אש! - אש בוערת! מקיפה את ר' נחומקה השקוע בספר ואת הבימה. עמדתי רועד כולי, בהביטי במחזה הנורא, כמוהו לא ראיתי מעולם, ולא יכולתי להוציא הגה מפי.

שעה שלמה נמשך המחזה המופלא, עד שסגר ר' נחומקה את ספרו, ולאט לאט הלכה האש ודעכה. הרבי החזיר את הספר לארגו הספרים ויצא בלאט, ואילו אני נותרתי נעול בבית הכנסת כשכולי נפעם ממראה עיני. לפנות בוקר שב הגבאי, הדליק את האח, חימם את המים, ואילו אני חמקתי ומיהרתי חזרה אל הישיבה".

כך סיפר החפץ חיים לתלמידיו על רבו הגדול, שכאשר למד, היו אצלו הדברים שמחים כנתינתם בסיני, ואף האש ירדה ממרומים כבמעמד הר סיני".

ר' ברוך בער שמע את הסיפור ופניו אורו. "אמור לי", פנה לר' שלום, "על מי היה הסיפור הגדול שסיפרת?"

"מה השאלה?" תמה ר' שלום, "על רבי נחומקה מהורודנא, האם כבודו לא שמע את דבריי?"

"סיפור אחר אני שומע מוכן", ענה ר' ברוך בער, "העובדה שהאש ירדה מן השמים, והקיפה את השרף המקובל האלוקי, רבינו נחומקה מהורודנא, זו בכלל לא שאלה, מילתא דפשיטא... אך נדהם אני מרבינו בעל החפץ חיים, נער צעיר לימים שראה כמו עיניו הרכות את אש התורה. על כך אני מתפלא. אות וסימן הוא, כי כבר מגיל רך שמר על עיניו, על דיבורו ועל מחשבתו, כי תורה

הבה נתחזק, לגשת לכל
מצוה וברכה בהרגשת
זכות. זכינו לברך ברכה.
מוטב לנו לעבור ייסורים,
לעבור את כל החיים
בעולם הזה, בשביל
לזכות לקיים מצוה ולו
פעם אחת בחיים.

**”יש לי שלוש
מאות בנינים
יחידים!” ענה
בלהט מרן
הרב שך**

הרב בנימין בירנצוויג שליט"א עם יסודות נפלאים בחינוך הבנים והתלמידים

מאות בנים יחידים!! [כך היה אז מספר הבחורים בישיבה] זוהי פירצה ואי אפשר להשאירו בישיבה" (בשם הגר"ז שוב)

פעם הגיע גביר גדול לישיבת טלז בליטא, וחיפש שידוך הגון לבתו המהוללה. ניגש הגביר לראש הישיבה, הגרא"י בלון, בבקשה שיעזור לו למצוא את הבחור הכי טוב בישיבה. הציע לו ראש הישיבה להתלוות עימו להיכל ביהמ"ד, שם יחפשו יחד בחור מתאים.

נכנסו שניהם לבית המדרש, וראו בחור שמפלפל בלימוד עם שאר הבחורים בהתלהבות גדולה, כדרך מלחמתה של תורה. שאל הגביר אודות בחור זה, וענה לו ראש הישיבה 'הלא הוא הבן היחיד שלי!'

הגביר היה בטוח שכוננת ראש הישיבה, שרוצה הוא בשביל בנו יחידו בת מאחת המשפחות המיוחסות בישראל, ואין הוא מתאים לבתו של הגביר. כעבור מספר דקות ראה הנגיד בחור נוסף שהיה כל כולו שקוע בלימוד, ולמד בהתמדה נפלאה. ניכר היה עליו שכל עולמו הוא רק דף הגמרא שלפניו. שוב שאל הגביר את ראש הישיבה, מה הוא אומר אודות בחור זה, ושוב ענה לו ראש הישיבה 'הלא הוא הבן היחיד שלי!'

בתמיהה רבה שאל הגביר את ראש הישיבה: "וכי שני הבחורים הללו בניך הם? האם שניהם יחידים הם?" ענה לו ראש הישיבה: "יש לי בישיבה מאתיים וחמישים בנים, ולכל אחד ואחד מהם חש אני כפי שמתייחס אב לבן יחיד!" (ספר 'אהל משה' בשם הגר"מ גיפטר צוק"ל).

כך ראו גדולי הדורות את תלמידיהם, כל אחד - כבן יחיד ממש, ומזה צמחו דורות של גדולים וצדיקים שהאירו את שמי עם ישראל

(מתוך 'לקראת שבת, דרשו תשע"ז)

דבריו הינם יסוד נוסף במעלת היחודיות שבכל 'יחיד'! כי גם בין התלמידים והחברים, צריך כל אחד להרגיש שהוא 'אחד' בתוך רבים, לא להסחף ח"ו אחרי דעות כוזבות של האחרים, לא להדבק בנגע הבטלה של הבטלנים וכו', ולשמור תמיד על היחודיות שלו בתור יחיד, וידבק ויתחבר רק לחברים שיוכל לקבל ולהתחזק מהם..

נפלא הוא הדיוק, עליו עמד בעל הטורים: מדוע בבן הראשון כתוב "כי אמר גר הייתי" ובבן השני לא כתב "כי אמר"? אלא, שענין זה של להיות בבחינת 'גר' ויחיד בתוך רבים - לשמור על היחודיות של האחד, שלא להסחף אחרי הסובבים אותו בדעותיהם וכזביהם, זהו דבר שיש להשרישו חזר והשרש. אדם חייב להזכיר ולומר לעצמו כל הזמן, כי הוא יחיד בתוך רבים, רק כך יוכל לשמר לעצמו את מנגנון הביקורת העצמית החיונית.

מעשה היה בישיבת פוניבז' שבין התלמידים נמנה בחור מחו"ל שאביו היה עשיר גדול. באחד הימים נודע, שהבחור לומד בערב לימודי חול מלבד הלימודים שלומד בישיבה. הדבר נודע להנהלת הישיבה וכיון שהיה בדבר פתח למכשלה גדולה, התקיימה אסיפה דחופה בה השתתפו ראשי הישיבה, מרן הרב מפוניבז' זצ"ל, מרן המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ומרן הרב שך זצ"ל, ולאחר ששמעו את פרטי העניין נמנו וגמרו אומר להוציא את הבחור מהישיבה.

משפחתו של הבחור היתה גרה בקהילה, בה שימש רב קהילה שהיה ת"ח חשוב מאוד, וכשהלה שמע את ההחלטה, על הוצאתו של הבחור מהישיבה, הגיע במיוחד מחו"ל ונפגש עם הנהלת הישיבה לבקש על הבחור.

הרב טען שהבחור הוא בן יחיד להוריו, ולכן לא כדאי להוציאו מהישיבה. שלחו אותו למרן הרב שך, ורב הקהילה שב וחזר על טענותיו. אמר לו מרן הרב שך: "לאב זה יש בן יחיד, ולי יש שלוש

"ישם האחד גרשם... וישם האחד אליעזר" (שמות י"ח, ג-ד')

יסודות נפלאים בחינוך הבנים והתלמידים, מתגלים בפסוקים אלו, כשכולם - בנין אחד להם, כפי שנראה בס"ד:

הרגילות היא, כשהתורה מביאה שמות של שני אנשים, הראשון נזכר בלשון 'שם האחד' והשני נזכר בלשון 'שם השני', והנה כאן, בפסוקים אלו, כתבה התורה גם על הבן השני 'ושם האחד', ולא כתבה 'ושם השני'.

קושיה זו - כבר עמד עליה באור החיים, וראיתי באור נפלא בספר 'מקדש הלוי' (לגר"צ דינר), שבאה התורה לומר לנו, כי כל ילד הוא אחד להוריו! אין ילד ראשון וילד שני.

המחשבה וההסתכלות של ההורים צריכה להיות, שכל ילד הוא יחיד להם, עם הכשרונות שלו, עם הכוחות שלו, ומבלי להשוות אחד לרעהו בשום מעלה וחסרון, רק כך יוכל כל אחד מן הילדים למצות את כוחותיו וכשרונותיו אשר חנן אותו אלוקים. יסוד זה הוא כלל גדול גם בתלמידים: כאשר כל תלמיד יהיה בן יחיד לרבותיו, מבלי להשוותו לאחרים, יוכל להוציא את המירב שיש בו מן הכח אל הפועל.

עוד עמדו המפרשים, בדיוק פסוקים אלו (אור החיים ובעל הטורים): מדוע לא קרא משה לבנו הראשון 'אליעזר', הרי המאורע של "אלקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה", שעל שמו קרוי הבן השני 'אליעזר', היה קודם למאורע של "כי גר הייתי בארץ נכריה", שעל שמו קרוי הבן הראשון 'גרשום'?

וראיתי יסוד נפלא, שמביאים בשם מרן הגר"מ פיינשטיין (אהל משה), שמשה רבנו רצה להראות לנו בזה את השתלשלות הניסים שקרו איתו, שמחמת שהרגיש "גר בארץ נכריה", ולא נדבק בו מאומה משכניו עובדי העבודה זרה, לכך זכה אח"כ ל"אלוקי אבי בעזרי", ושינה סדר השמות.

יחס ההלכה
לכבודם של החותן
והחותנת שלנו,
ביקורים בשבת
אצל ההורים,
קריאת שם לתינוק,
"אבי מורי" ו"מורי
חמי", הכל במאמר
אחד, המאמר
על ה"שווער"
וה"שוויגער"

מי מיוחד מהשוויגער?

משום מה, כל מי ששאל אותי על מה אכתוב בס"ד השבוע ושמע את התשובה, על "שווער" הראשון - יתרו חותן משה, צחק. הקשר שבין החתן להורי אשתו ובין הכלה להורי בעלה, חייב בדיקה מקיפה. מה יש לשוויגער הזאת, שלמרות שהיא אשה כה נפלאה ומיוחדת, שכמעט כל הכלות בעולם נרתעות ממנה? מדוע כל הכלות חשות אי נעימות מאמא של הבעל שלהן? אין ספור בדיחות, חידודי לשון ואמרות כנף, נאמרו ונכתבו על השוויגער, למרות שמדובר בדרך כלל באשה מקסימה, שבנותיה אוהבות אותה בתור "אמא", אך אצל הכלה - היא תמיד תהיה "שוויגער". מדוע? מה רוצים ממנה, מאותה שוויגער עולמית?

רבי נחום דיאמנט שליט"א מסביר בספרו "זכו", את הבסיס לבעיה. לדבריו, החמות חושבת לעצמה בתת ההכרה שהאשה ולפעמים הצעירה והחדשה הזאת, שהגיעה אך זה מכבר לפתע פתאום, לוקחת את בנה, ולפעמים גם משנה אותו ואת הרגליו. הרב דיאמנט מצביע על כך שלעיתים האשה "החדשה" גם משנה, ממש, את אורח חייו של הבן - הבעל, לכול עיניה הקמות והנדהמות של האמא, שהשקיעה 22 שנה בחינוכו והרגליו של בנה.

ברגע שזוג מתחתן, כותב הרב דיאמנט, מרחפת בחלל האוויר תחרות סמויה בין הכלה לחמותה, מי יזכה באהבתו ובהערצתו של הבן - הבעל. לאמא ישנה תחושה ש"גנבו" לה את הבן, אותו טיפחה שנים רבות. והכלה, מאידך, סוברת שבעלה "שייך" לה, והנה - יש גם את האמא... וכאן מתחילים הקונפליקטים, הבעיות והסיבוכים.

לא ננסה אפילו לפתור את השאלות, התחושות והדילמות הקשורות ליחסי חתן וחותן, כלה וחמותה. רק נכתוב את עמדת ההלכה בעניין. מה דורשים מאיתנו בנוגע לחותן ולחמות שלנו?

כבוד גדול - אך לא כמו להורים

שאל המלך רודף בחורמה אחר דוד, ודוד משתמש במילים "אבי ראה גם ראה". שאל רוצה להורגו, לרוצחו נפש, אך דוד, חותנו של שאול, מכתיר את ה"שווער" שלו בתואר "אבי". מדברי דוד המלך, שקרא לחמיו בשם "אבי", פסק הטור להלכה שחייב אדם בכבוד חמיו. ואולם הב"ח מצטט את דברי מדרש "שוחר טוב", בו מצינו מחלוקת בין רבי יהודה לחכמים, האם המילים "אבי ראה" נאמרו על שאול, כסברת רבי יהודה, או על אבנר, כדברי רבנן.

הב"ח
כותב,
שגם
הטור

ידע את דברי המדרש, אך הטור סבר שלמרות שלא נפסק כרבי יהודה, שצריך לכבד את החותן כפי שמכבדים אבא, מכל מקום כולם, גם רבנן וגם רבי יהודה, סוברים שעלינו לכבד את חמינו כמו זקנים חשובים, בקימה ובהידור.

הגאון החיד"א, בספרו "ברכי יוסף", כותב שלמרות שהטור ידע שדעת חכמים הוא שהמילים "אבי ראה" נאמרו על אבנר ולא על שאול, אך הטור ידע גם מדרש אחר, מדרש המובא בפרשתנו פרשת יתרו. וכך נאמר במכילתא: "וישתחו וישק לו" - איני יודע מי השתחוה למי או מי נשק למי. כשהוא אומר "וישאלו איש לרעהו" - מי הקרוי "איש"? זה משה!, הוי אומר לא השתחוה ולא נשק אלא משה לחמיו. מכאן אמרו שיהא אדם מוכן לכבוד חמיו".

אז הנה לנו מקור נאמן, בו נאמר שעלינו לכבד את חמינו, אבהאשה, לפחות כמו שאנו צריכים לכבד "זקנים חשובים". וכך פוסק ה"שולחן ערוך" (יו"ד רמ, כד): "חייב אדם לכבד חמיו". הש"ך מצטט במקום את דברי הב"ח, ש"חייב לכבדו כמו שאר זקנים חשובים", ואילו ה"באר היטב" מצטט חלק נוסף מדברי הב"ח, שכתב שצריך לכבד במידה זו גם את חמותו, "וסמכו במקצת לכבוד אב ואם". ה"ברכי יוסף" כותב שפשוט הוא שכשם שעל הבעל לכבד את הורי רעייתו, כך גם על אשתו מוטל לכבד את הורי שלו, כיון שאיש ואשה שווים הם בחיובתם, ו"גדל חיוב האשה שהיא חייבת יותר בכבוד בעלה, וזהו כבודו".

אז מה למדנו עד כה? 1. שאת הורינו שלנו, שילדו אותנו, אנו צריכים לכבד הרבה יותר, ממצות כיבוד אב ואם, ואילו את חמינו

וחמותנו אנו צריכים לכבדם. 2. כשם שאנו צריכים לכבד את ה"שווער" (=החותן), כך אנו צריכים לכבד את ה"שוויגער" (=החותנת). 3. על האשה מוטל לכבד יותר את הורי בעלה, מכפי שחייב הבעל לכבד את הורי רעייתו, מכיון שכבודם של הוריו הם כבודו שלו, ועל האשה לכבד את בעלה יותר ממה שהבעל חייב לכבד אותה.

לעומת פסק ההלכה הזה, ממנו נראה שחייב כיבוד חמיו וחמותו הוא דין מדרבנן ולא חיוב מהתורה כמו כיבוד אב ואם, הרי שבעל ספר ה"חרידים" כותב שכבודם הוא מצוה מהתורה, וכשם שצריכים לכבד את הורינו שלנו, כך עלינו לכבד את הורי בן או בת הזוג שלנו. לדבריו, מכיון שאיש ואשה שנישאו, נחשבים הם לגוף אחד, ליחידה אחת וללב אחד, לכן גם ההורים של שניהם נחשבים להורים של שניהם.

לפי ההלכה הפסוקה, על הבעל לכבד קודם כל את הוריו שלו, שהוא חיוב מן התורה, ולהעדיפם על פני כבודם של חמיו וחמותו. לפיכך כאשר ההורים משני הצדדים מזמינים אותנו לשבת (ולבני הזוג אין בעיות ביניהם של "שלום בית" ושלוות המשפחה, שזהו נושא שאיני נכנס אליו, כמוב...), על הבעל להעדיף את הזמנת הוריו שלו. ומה תעשה אשתו? אשתו הרי חייבת יותר בכבודו של בעלה, וכשכבוד בעלה מתנגש עם כבוד הוריה - עליה להעדיף את כבוד בעלה על פני כבוד הוריה, נקודה.

על שם סבא של אבא או סבא של אמא?

נולד בן בשעה טובה ומוצלחת, והנה - שוד ושבר, מתחילים המריבות. צד הבעל רוצה שיקראו לקטנצ'יק על שם סבא שלהם שנפטר ואילו צד האשה רוצה את השם דווקא על שם סבא שלהם שנפטר. מה עושים?

מנהג האשכנזים הוא שהשם של הילד הראשון שנולד, שייך לאם ואילו השם השני שייך לאב. בשו"ת כתרי אפרים מסביר את המנהג בכך שהאשה עוזבת עם חתונתה את בית אביה ואמה ומתנתקת מחברותיה וסביבתה, ובכדי לשמר את הקשר בינה ובין הוריה - ניתנה לה האפשרות לבחור את שם ילדה הראשון. ב"אוצרות ירושלים" מוסבר שמכיון ואבי האשה מעניק מזונות ומחיה לבני הזוג בשנותיהם הראשונות, יותר מצד החתן, לכן מכירים טובה להורי האשה וקוראים לילד על שם משפחתם שלהם. לעומת זאת, נוהגים הספרדים שהשם הראשון שייך לצד הבעל ואילו השם השני שייך לאשה.

ומה קורה במקום שנוהגים לתת את השם לצד הבעל, והאשה מתעקשת לקרוא את שם בנה דווקא על שם אביה שלה? העיקרי הד"ט מביא בשם שו"ת שדה הארץ ש"אין ביד האדם לשנות, שיגיע מזה מיעוט כבוד לאביו". ואם היא מתעקשת, אזי מציע הוא לקרוא לילד בשני השמות, גם בשם אבי הבעל וגם בשם אבי האשה, אך שהשם הראשון של הילד יהיה על שם אביו ולא על שם חמיו.

העיקרי הד"ט מאריך בעניין ומצהיר בבירור שאין כל ספק שלמרות שהאדם צריך לכבד את ה"שווער" שלו, מכל מקום חייב הוא לכבד יותר את אביו. ובפרט שבמזוות מורא, חייב האדם לירא מאביו, אך לא מחמיו.

וכמובן, גם בנושא זה, שהוא לכאורה נושא הקשור להלכה וגם למנהג, צריך לעסוק בנחת רוח, בכפפות של משי ובהבנה, אהבה ואחוה, שלום ורעות. בספר "אוצר הברית" מביא המוהל הנודע ר' יוסלה וייסברג ז"ל בשם האדמו"ר מפשעוורסק, שאמר שהאדמו"ר רבי חונה מקאלשאין זצ"ל הביע התנגדות נמרצת לאברכים שבחרו לקרוא בשמות בניהם, מבלי לקבל אישור מפורש מנשותיהם, באומרו: "הנשים סובלות את חבלי הלידה, והבעל הולך לו ובוחר שמות...".

[וכן, לא תאמינו. בעבר התקשר אלי יהודי תלמיד חכם מבני ברק לדון ולשוחח בעניין זוג שהתלבטו ביניהם האם לקרוא לבתם בשם נעמה או נועה. הבעל רצה את השם נועה, ואילו האשה - את השם נעמה. החליטו בני הזוג להמתין עד לאחר שבת ולחשוב עוד ביניהם, להתייעץ ולהחליט. אך הבעל עלה לתורה בשבת וכשהגבאי הכריז ב"מי שברך" "ויקרא שמה בישראל", אמר הבעל... "נועה". הבעל שב הביתה, וכשרעייתו כמעט התעלפה, הסביר הבעל ש"התבלבלת"... אותו תלמיד חכם שאלני מהי דעת הגר"ח קנייבסקי על שמות אלו, נועה ונעמה, ומהי דעתו לגבי הוספת שם לאחר שהבעל "התבלבל" וקרא שם, מבלי שאשתו אישרה אותו...]

**ברגע שזוג מתחתן,
כותב הרב דיאמנט,
מרחפת בחלל האוויר
תחרות סמויה בין
הכלה לחמותה, מי יזכה
באהבתו ובהערצתו של
הבן - הבעל. לאמא ישנה
תחושה ש"גנבו" לה את
הבן, אותו טיפחה שנים
רבות. והכלה, מאידך,
סוברת שבעלה "שייך"
לה, והנה - יש גם את
האמא... וכאן מתחילים
הקונפליקטים, הבעיות
והסיבוכים.**

מנהג

הספרדים

הוא שקוראים

לתינוק על שם הסבא, גם

כשהסבא חי עדיין. למנהג הספרדים, כפי שכבר הזכרנו, קוראים לבן הראשון על שם האבא של הבעל ורק לבן השני קוראים על שם האבא של האשה. מנהג הספרדים יסודו בהררי קודשם, כפי שכתבו בעיקרי הד"ט ובבן איש חי (ח"ב שנה שניה שופטים) בשם המדרש, שאהרון הכהן קרא לבנו הראשון בשם נדב, על שם אבי אשתו שנקרא עמינדב, ואילו לבנו השני קרא אביו, על שם אביו ("אבי-הוא"), ומסיבה זו הוא נענש ובניו נפטרו בחייו, רחמנא ליצלן. הרי לנו מקור ברור ונפלא מדברי חז"ל למנהג בני עדות המזרח, להעדיף את כבוד האבא בקריאת שם, על פני כבודו של החותן.

"אבי מורי" ו"מורי חמי"

בשו"ת שם משמעון נשאל מדוע אנו מכנים את אבא שלנו בשם "אבי מורי", ומקדימים את ה"אבי" לתואר "מורי", ואילו על ה"שווער" שלנו, שהוא לכאורה פחות חשוב מאבא שלנו, אנו מקדימים את תואר "מורי" לפני "חמי".

ה"שם משמעון", רבי שמעון פולק זצ"ל אבד"ק יעמערנינג ובעלעניעש, מסביר שאדרבה, גם בכך אנו מכבדים את אבא שלנו יותר מהחותן שלנו. התואר "אב" הוא עצמו תואר חשוב, תואר של

חשיבות ושררה, וכאשר אנו מקדימים לאבינו את התואר "אבי", כבר כיבדנו אותו בתואר של חשיבות, ולכן ניתן לכנותו בשם "מורי" רק בהמשך. אך "חמי" אינו שם תואר וחשיבות, ולכן, בכדי לכבד את ה"שווער" - אנו מקדימים לו את התואר "מורי" לפני שנקרא לו בשם "חמי"...

"ההורים של רעייתי מרגיזים אותי"

"ההורים של רעייתי מרגיזים אותי ומציקים לי. האם אני חייב לכבדם?", כך שאלני פעם מישהו.

"אכן", השבתי לו, "עליך לכבד את הורי אשתך, למרות שהם מאד מאד (מאד) מרגיזים אותך. כך כתבו הפוסקים, וראייתם היא מדוד המלך ע"ה, שקרא לשאול המלך בשם "אבי", למרות ששאלו רדף אחריו בכדי להורגו. החותן שלך לא מתכוון להרוג אותך, וגם אם כן - היה עליך לכבדו כראוי!"...

בקובץ "מבקשי תורה" מובא בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שלמרות שאנו צריכים לנהוג בחמינו וחמותנו רק דיני "כבוד" ולא דיני "מורא", בכל זאת אסור לנו לקרוא להם בשם הפרטי ולא לשבת על מקומם, מפני שיש בכך גם כבוד ולא רק מורא. בשו"ת יחזה דעת כותב הגר"ע יוסף זצ"ל: "חייב אדם לכבד את חמיו בקימה והידור, כשמגיע לתוך ארבע אמותיו, כמו שמכבד לוקנים חשובים".

רבינו ה"חפץ חיים" כותב דבר מעניין ונחוץ, לפיו אסור לספר לשון הרע על החותן והחותנת שלנו. כן, כן, לא להאמין, אך איסורי לשון הרע החמורים נכתבו בתורה גם על ה"שווער" וה"שוויגער" שלנו...

גם רבי שלמה איגר זצ"ל, בנו של רבי עקיבא איגר זצ"ל, כותב לבנו במכתב שעליו לכבד את חותנו וחמותנו מפני "שהזהירה תורה לכבדם". הוא ממליץ לבנו שאם וכאשר יתגלעו חילוקי דעות בינו לבין ה"שווער" וה"שוויגער" שלו, שנסה להביע את דעתו בעדינות ובצורה ניוחה, אך אם הם ימשיכו לעמוד על דעתם - שיוותר להם.

ההורים שלי או ההורים שלה?!

כאשר ההורים של הבעל דורשים שבני הזוג יבואו להתארח אצלם בשבת ואילו ההורים של האשה דורשים שיבואו הם דווקא אליהם, מה עושים?

מאמרנו עוסק בהיבטים ההלכתיים של הנושא ולא בשאלות שלום הבית העלולות להתעורר בעקבות ההתכתשות הזאת... גדולי העוסקים בתחום "שלום הבית" מורים בנחרצות שכבודה של האשה שלנו ו"שלום הבית" שלנו עדיפים על פני כבוד הורינו. אינני יודע מה הם מקורותיהם ההלכתיים, וכאשר תפתח לה "מלחמת עולם", בה מעורבים הכלה והשוויגער - הבעל והשווער והאבא והאמא שלו ושלה וחוזר חלילה, כדאי שתשאלו מביני דבר בתחום יעוץ הנישואין. הם ינווטו אתכם בין הטיפות, באורך רוח ובנחת, עד להגעה המאושרת אל חוף המבטחים...

אנחנו, לעומת זאת, עוסקים כעת רק בשאלה ההלכתית הטהורה, "היבשה" העולה מתוך ספרי ההלכה. זאת ההלכה. ומה תעשו במציאות? תשאלו, תבררו ותותרו זה לזה.

ההלכה קובעת שהורי הבעל קודמים. הבעל מחויב בכבוד הוריו שלו יותר מכבוד חמיו וחמותו, וגם אשתו חייבת בכבודו של הבעל. כך שמוטל עליהם לנסוע להורי הבעל. מנגד, מובא בהלכה שבחגים מסוימים, ובפרט בתקופה הראשונה שלאחר הנישואין, חייב הבעל ללכת ולהתארח בבית חמיו וחמותו.

החתן לומד והשווער והשוויגער עולים

אליהו הנביא בכבודו ובעצמו מזהיר (ב"תנא דבי אליהו") בדברים חמורים ביותר נשים שאינן מכבדות את הורי בעליהן. ה"חרדים" כותב שעל האשה לכבד את חמיה וחמותה כאילו הם הוריה ושעל הבעל לכבד את הורי זוגתו כאילו הם הוריו שלו. השל"ה הקדוש כותב: "האשה תכבד את אביו ומשפחתו של בעלה, ואפילו הם בזויים".

גם הגאון מוילנא ז"ע באגרתו הנודעת כותב: "וגם באתי לבקש מאשתי שתכבד את אמי, כמו שכתוב בתורה, ובפרט לאלמנה שעוון פלילי מאד לצערה אפילו בתנועה קלה", ולבנו כותב הגר"א: "ותכבד לחמותך, ולחמותך הזקנה תכבד מאד!".

הזוהר הקדוש כותב שכאשר החתן עוסק בתורה הקדושה, עולים חותנו וחמותו בשמי שמים במדרגות רמות. ככל שהחתן עמל יותר בתורה - כך

מתעלים הורי אשתו בשמים מעלה מעלה וזוכים להשגות גבוהות ולהצלחה רבה.

ולסיום, אני מקדיש את המאמר הזה, אותו קראתם כעת, למורי חמי ולחמותי שיחיו. ומדוע עלי לכבדם, לרוממם ולהדרם? ראשית, בגלל שהם אנשים נהדרים, נפלאים ויקרים במאד מאד. ושנית, הם אלו האנשים הקרובים ביותר לעזרתי. הם האנשים שילדו, גידלו אותה וטיפחו אותה מיום הוולדה. הם קמו בלילה, חיפשו מוצצים בכל רחבי הבית, נתנו "אקמול" בכל שעה מהיממה, האכילו ורחצו, השקו וטיפחו, קנו בגדים וממתקים, לימדו וחנכו, שמעו והקשיבו, גערו ויישרו דרך, רצו לרופאי ילדים ועוד פעם רצו לבית מרקחת, הפסידו ימי עבודה, כלכלוה ופרנסוה שנים על גבי שנים.

קנו ועשו והתפללו ועמלו ויגעו וטרחו, וניגבו את הדמעות, וצחקו יחד ושילמו על אלפי דברים נחוצים יותר ונחוצים פחות (ונחוצים מאד פחות...), ושלחו למוסדות החינוך הטובים ביותר והסיעו ורכשו, וחיפשו חתן, ואחר כך גם שילמו ממון לדירה ולחתונה ולרהיטים ועזרו ועזרו גם לגידול הנכדים ו... בקיצור, ה"שווער" וה"שוויגער" של כולנו, של כל קוראי המאמר הזה, הם, בעצם, אבא ואמא של בן/בת הזוג שלנו, הסבא והסבתא של ילדינו והסבא - רבא וסבתא - רבא של נכדינו. אז לא מגיע להם לפחות קצת כבוד?!...!

(י"ד נאמן)

ההלכה קובעת שהורי הבעל קודמים. הבעל מחויב בכבוד הוריו שלו יותר מכבוד חמיו וחמותו, וגם אשתו חייבת בכבודו של בעלה. כך שמוטל עליהם לנסוע להורי הבעל. מנגד, מובא בהלכה שבחגים מסוימים, ובפרט בתקופה הראשונה שלאחר הנישואין, חייב הבעל ללכת ולהתארח בבית חמיו וחמותו.

אוצרות ויהלומים

**הניגון שלימד מרן הסטייפלער את
רבינו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א
והוא מנגנו עד היום במתיקות**

**הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א
רב קהילת 'שונה הלכות' בני ברק עם
4 יהלומים מרבינו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א**

ביותר והוא שואג את לשון הגמרא בבבא בתרא דף י"ח: דקתני עלה דההיא אם הייתה הרפת בקר קודמת לאוצר מותר...

אמר רבי יהודה שפירא, זה היה מראה שלא ניתן לתארו, ובכל פעם כשהיה מספר זאת היה מתרגש ואמר: תמיד שאני לומד את הסוגיה הזאת אני שם לב שהמשפט שהחזו"א צעק זהו המשפט היסודי שעליו סובב כל הסוגיה.

רבינו שליט"א אוהב לעשות חידות מדי פעם לילדים ונכדים בסעודות השבת.

פעם אחת אמר לנו בסעודת שבת: בעל תשובה שחוזר בתשובה בא לשאול אותנו מה לעשות דבר ראשון, מה נענה לו?

כל אחד ניסה את כוחו בתשובה כזאת ואחרת. רבינו שליט"א אמר לבסוף: "תלוי אם הוא אשכנזי או ספרדי. אם הוא ספרדי נגיד לו שעכשיו יאמר אלף פעם 'אשר יצר' על כל הפעמים שלא אמר. כך השולחן ערוך סובר שצריך להשלים ולומר 'אשר יצר' על כל פעם שלא אמר. לדעת הרמ"א אין השלמה ל'אשר יצר'."

"לבעל תשובה אשכנזי, נאמר לו שעכשיו ישלים את כל הפרשיות של שניים מקרא ואחד תרגום, מכיון שלפי הרמ"א אפשר להשלים שמו"ת עד שמחת תורה."

(הביא לדפוס: הרב ישראל קוטלר, מתוך מגוון במה פרשת בא תשפ"ב)

עוקצין, גיב מירד עם צוקערל) - 'עכשיו תתנו לי סוכריה'..."

הסטייפלער היה רואה זאת, מחייך וזורק לו סוכריה קטנה.

הוסיף רבי וועלוועל אידלמן ואמר שהתפעל מחכמתו של רבינו שליט"א שכבר מקטנותו ראה מה משמח את אביו, וכפעוט בן שנתיים לקח על עצמו כמשימה לומר את שמות כל המסכתות.

לאחר מכן ועד היום, ד' יאריך ימי ושנותיו, משתדל רבינו לדעת גם מה שבתוך שמות המסכתות והכל באותו ניגון מתוק, המנגינה שאינה מפסיקה...

"הו, הוא יודע את כל הש"ס!"...

סיפר לי רבינו שליט"א שאביו פעם החזיקו על הידיים ואמר את שמות כל מסכתות הש"ס כפי שראה אותן על כריכת הגמרות.

מרן החזון איש זיע"א ראה ואמר: "הו, הוא יודע את כל הש"ס!"...

הצעקה של מרן החזו"א

רבינו שליט"א אמר שכך סיפר הגאון הגדול רבי יהודה שפירא זצוק"ל, מגדולי תלמידי מרן החזו"א ומראשי כולל חזון איש:

פעם הלך בשעת ערב ברחוב הסמוך לביתו של מרן החזו"א ופתאום הוא שמע את קולו של החזו"א בקול של צעקה. מיהר לראות מה קורה שם. הגיע וראה שהדלת נעולה. עלה לחלון וראה את החזו"א מסתובב בחדרו, פניו אדומות

הכניס בי הרבה אהבת תורה"

סיפר לי רבינו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שאביו מרן הסטייפלער זיע"א, היה שר לו מקטנותו שיר מיוחד, את שמות מסכתות הש"ס וכן החומשים והתנ"ך. באחת הפעמים רבינו שליט"א הוסיף ואמר לי בערגה: "זה הכניס בי הרבה אהבת התורה."

היו אומרים לרבי חיים תקפוז על הספסל ותאמר את שמות מסכתות הש"ס

קרוב משפחה של הגה"צ רבי וועלוועל איידלמן זצוק"ל, סיפר לי מעשה ששמע מפיו ושמעתי שגם הובא בספר שיצא לזכרו.

וכך אמר רבי וועלוועל:

מהסטייפלער למדתי איך מחנכים ילדים מקטנות למתיקות התורה. אני זוכר עוד מחוצה לארץ, כשרבי חיים היה בן שנתיים, היו אומרים לרבי חיים תקפוז על הספסל ותאמר את שמות מסכתות הש"ס.

רבינו שליט"א שהיה אז בן שנתיים בלבד, נענה בשמחה, עלה על הספסל והחל לקפוז תוך כדי שמנגן את שמות כל מסכתות הש"ס בניגון מיוחד. עם השיר הזה היה מרן הסטייפלער מרדים אותו כל לילה.

וכשהיה רבינו שליט"א מסיים את הניגון, היה אומר בנשימה אחת: "טבול יום, ידיים,

מדורו של הרב אליעזר (לייזר) רוט

להשתכר מבית היין

פנינים של חינוך
והנהגה טהורה
חמעשי רבותינו
גדולי הדורות

אבי חידש שאפשר לדבר עם התלמידים עם הפה...

כ"ק האדמו"ר מפינסק קארלין שליט"א:

השמייע משא חינוכי נרחב, בו אמר כי בדורות הקודמים היו משתמשים ב"זרוק מרה בתלמידים", אמנם בדור הקודם היתה מעלה שהמלמדים היו באמת יראי שמים, והיה בידם להשפיע על דרך היראה. היום חסרה לנו יראת שמים מהדור הקודם, והדרך לחנך היא בדרך טובה וקירוב.

"אאמו"ר זצוק"ל היה מחנך בלי פסיכולוגיה וחינוך דורות שלמים על דרך התורה. כשהגיע לאנטוורפן היו המלמדים ניצולי שואה, והחינוך היה לעתים עם גערה וכו'. הוא חידש שאפשר לדבר עם התלמידים עם הפה... ב'עץ חיים' היה שבע שנים, ומעולם לא הרים יד על תלמיד. זריקת מראה היתה עם האישיות שלו, וכשנשאל היאך הוא מחזיק כחה שלימה בלי גערות, אמר שבשבעים

ולכן זה 'בית רפואה'. ומיד עם היווסדו הוקם 'ועד ההלכה' לבית הרפואה כשהיו"ר היה מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל ומרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל ועמו להבל"ח הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. המטרה של 'ועד ההלכה' הייתה שביט הרפואה מכופף את עצמו בפני דעת תורה.

אדם שפותח חנות מדפיס 'כרטיס ביקור' יפה ומרשים להציג את בית העסק שלו, אני גם קבלתי 'כרטיס ביקור' הכי יפה בדמות שלושת גדולי ההוראה שעומדים בראשות בית החולים ונותנים גיבוי מלא לפעולות שנעשות בבית החולים וגם זה הסינתזה דשמיא שלנו.

הרב ד"ר רוטשילד מוסיף כי לכל הפרטים הטכניים של בית החולים, כגיבוי: 'דעת תורה'. גם כשבחרו דירקטוריון לבית החולים ולא כולם אנשים מ'שלנו' כשהיו באים לישיבה עם 'ועד ההלכה' התפעלו מהאצילות והפיקחות האדירה של מרן הגר"ש וואזנר, ולפעמים היה קשה להם להבין איך לאדם אחד יש את כל המעלות של תורה גדולה וחכמה יחדיו.

אני רוצה לציין שמלבד ענייני בית החולים, היה לי קשר אישי עם מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, תמיד התעניין בני המשפחה וידע להבין את השני עם החיוך המתוק שלו והוא היה ענק שבענקים. זכיתי לפעמים לטלפון "ד"ר רוטשילד אני מודיע לך שיש לי יום הולדת" עוד משהו: קבלתי ממנו במשך ארבעים שנה כל צום גדליה היתר הוראה. עד יום כיפור ישבנו ביחד להורות בשאלות הלכתיות הקשורות לתענית. רבים באו לבית ההוראה מכל החוגים, יש הרבה תלמידים שקיבלו היתר הוראה ממנו אבל לא לעשר ימים!

היחידה באזור סוגרת את שעריה ובשל כך מחסלת את המלאי שלה בחצי מחיר. בשעות הבאות היה נראה כאילו ערב פסח וערב סוכות התאחדו להם לזמן אחד בשיאו של החורף: מאות אנשים מנער ועד זקן מילאו את החנות בצפיפות מפחידה והעמיסו מכל הבא ליד, מקרשים, מברגות ודפנות ועד למיחמים, מעבדי מזון וכיריים לפסח, והכל במזומן.

כשחשבת איזו תבונה ניתן ללמוד מכך לא יכולתי שלא לקשר את הדברים לימי השובב"ם המסוגלים, בהם אנו שרויים. הרי, חשבת, בהעדר תחרות מצד חנויות נוספות ידועה חנות זו כמי שאינה זולה כלל וכלל בלשון המועטה. כך שגם כאשר היא מוכרת בחצי מחיר לא מדובר בחצי חינום. אף על פי כן המבצע גרם לאנשים לצאת מכליהם או יותר נכון לקנות עוד כלים בכזו להיטות. מה הפשט?

חשבת כי זהו גם מה שקורה בימי השובב"ם. הרי מה הפירוש שימי השובב"ם 'מסוגלים'? וכי אדם יכול לתקן עוונות ללא תמורה? והרי כידוע "כל האומר הקב"ה וותרן" וכו'... אלא שבימים כתיקונם אין אנו יכולים לשוב אל בוראנו בקלות מפני החומר והיצר המסאב ואין הדבר דומה אלא לתגרן המפקיע את השער, כך גם היצר המייקר ומקשה על התיקון בבחי' 'יותר מכדי דמיהן'. ואם כן עכשיו בשובב"ם זהו לא מבצע של 'חצי חינום' חלילה אלא אדרבה, עכשיו המחיר חוזר לשער הרגיל שלו ואפשר לתקן סוף סוף את עוונותינו ולשוב אל בוראנו ללא הפרעות החומר.

נו. האם לא נרוץ לחטוף מכל הבא ליד?

(יקות"א יהודה גנול המבשר שבט תשפ"ב)

הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל, מייסד 'מעייני הישועה' סיפר בראיון:

בחסדי ה' כשזכיתי לבנות את בית החולים הוא היה יכול להיות כמו בתי חולים אחרים אבל אני רציתי שהוא יהיה מעוז של תורה שתשמע בו דעת תורה

הראשונים איני עושה מאומה, ואני לומד את הכתה ואת כל ילד, והנני מעניק תשומת לב לכל אחד כפי מה שהצריך, במבט חד, או במבט של חיוך. והיא הפסיכולוגיה העיקרית בלימוד, ולמד זאת מהתורה".

"בהפסקות אאמו"ר לא היה נכנס לחדר המלמדים והיה אומר תהילים, וזו היתה הדמות. זאת דרש מכל המחנכים, לא צריך 'לחנך' את התלמידים אלא להיות דמות חינוכית, להשמיע דברים מתוך הלב, והלב מוסר את הלב, ושופע אהבה ותחושה שכל תלמיד חשוב. אכן, רואים בחוש שמלמד שמוסר נפשו לתלמידים מצליח".

בהמשך, התקיים סימפוזיון בהובלת הרב שלמה שטרן והרב משה בלוי, וכ"ק האדמו"ר מפינסק קארלין שליט"א השיב לשורת שאלות. בתוך הדברים העצים את חשיבות הדוגמא האישית.

בשם מרן החזון איש זי"ע סיפר, כי בעת שבאו עולי תימן וביקשו מבחורים ללמוד עמם, נשאל אם אין ביטול תורה בלימוד עם אחרים. והשיב כי הצלחה בתורה נובעת מסייעתא דשמיא וכאשר מסייעים לזולת להתרומם ברחניות זוכים לעזרה מן שמים וגם לעצמו. הוסיף ואמר כי מקרא מלא דיבר הכתוב "חסד ואמת מן יצרוהו" כשם שמי שנתברך בממון עליו לתת לעני, כך מי שחננו ד' בכשרונות, זכה להן כדי להעניק לזולת.

(בועידת החינוך תשפ"ב יתד נאמן שבט תשפ"ב)

קוראים לו הרב מוטי לוריא. אברך סלונימאי מקרית גת.

פגשתי בו לראשונה ברחוב החיפאי של עידן הקורונה והוא העשיר אותי (בעצם, אתכם) בתבונה מעניינת. אתמול פגשתי בו שוב, הפעם דרך תיבת הדואר-אלקטרוני. הפעם הוא שיגר תבונה נוספת ומרתקת שכתובה בכתיבה מעולה ומהוקצעת.

אצטט אפוא את תובנתו, מילה במילה:

בשכונה בעיר הדרומית בה אני מתגורר, פשטה השמועה הבאה כאשר בשדה קוצים: חנות ה'כלבו'

הוא הבין את העולם עם הבעיות והמודרניות שיש וגם היו לו ידיעות ברפואה הוא ידע ושקל כל דבר ולא תמיד קבלתי תשובה במקום. הכל היה בחכמה ובשקט.

תוכלו לתת דוגמא להוראות הלכתיות ששמעתם ממנו?

הרב ד"ר רוטשילד: קבלנו הרבה הוראות הלכתיות אבל אתן לך דוגמא. אני במשך השנים שימשתי גם כמוהל. לגבי בריתות בשבת אני הולך ברגל בשבת והלכתי גם לתל אביב רגלית, אבל לא בשביל מחללי שבת. מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל אמר: מה הילד אשם, תעשה ברית מילה ומיד תלך, והוא (מרן הגר"ש וואזנר) אמר: ברור כשמש שצריך לדחות ליום ראשון את הברית אצל מחללי שבת. זה היה מתוך הכרתו את החיים.

זו היתה לא רק חכמה בהלכה אלא חכמת החיים מה שנקרא 'שולחן ערוך החמישי' ואם בארבעת חלקי שולחן ערוך הוא גדול ההוראה, בשולחן ערוך החמישי היה גאון שבעתים!

פעם הוא אמר לי: בכל המפעל הגדול של הקמת בית החולים אני מקנא בך במיוחד - בדבר אחד: מניעת חילולי שבת!

הוא לא היה רק קברניט, הוא היה קברניט מופלג שרואה למרחקים. הוא ראה הכל. כל ענייני החיים. מאוד התעניין בפסיכיאטריה ושאל ודרש הרבה על (בית החולים לרפואת הנפש) וזה היה מאוד חשוב לו. הוא הרגיש שכלל ישראל צריך והוא ציפה לזה. איזה תמיכה נתן לנו, היה שותף סמוי של בית החולים.

(מתוך ראיון למוסף שבת קודש יתד נאמן תשע"ה)

התחננתי לבורא עולם שאזכה להבין את דברי תורתו

סיפר כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, בשיחה לפני קהל עדת צאן מורעיתו: "כשהייתי בחור צעיר, התייגעתי רבות להבין גמרא קשה או תוספות שהיה קשה ביותר להבנה. בזמן זה התרגלתי להניח את הקטע המוקשה עד לאחר תפילת שמונה עשרה, שאז בשעת התפילה התחננתי לבורא עולם שאזכה להבין את דברי תורתו, ואכן לאחר התפילה כשפתחתי את הגמרא, והתעמקתי שוב בדבריהם הקדושים של חז"ל, זכיתי להבינם בקלות ובנקל!"... (אספקלריה המאירה ח"א).

מסופר על הגאון הנודע רבי יהושע מקוטנא זצ"ל, שכשנתקשה באיזה ענין בלימודו, היה ניגש אל ארון הקודש ופרץ בבכי נסער, באמרו: "הרבש"ע נתן לנו את התורה ואין אנו מבינים"... ומיד נתיישבו כל קושיותיו... (ימות עולם" עמ' קעז).

וכן מסופר שכשהגיעו בישיבתו של ה'חתם סופר', בתפילת שחרית לברכת "אהבה רבה", היו כל הנרות נכבים מרוב ההתלהבות שהיתה בתפילה זו, והיו שומעים את קול התפילה הזאת עד הרחוב השלישי בעיר (ספרא דמלכא, מאסף על החת"ס).

סיפר תלמיד מרן החת"ס, הגאון רבי יהודה מאדרען זצ"ל, שכמה פעמים כשהרצה החת"ס את שיעורו, כשנתקל בקושיא חמורה, אמר בדמעות שלישי: 'האר עינינו בתורתך', וזעק מלבו הטהור: "רבנו של עולם, רחם נא על עם הארץ וקן! יש לי רצון לדעת, יש לי רצון, מה אעשה?! וכל התלמידים געו אחריו בבכי (ספרא רבה ד'ישראל, קח). ועל כך כתב הגאון רבי שלמה אלכסנדר סופר זצ"ל: "כאשר באמצע לימוד של רבינו החת"ס עם התלמידים, עלו בלבו רעיונות נשגבים בחריצות נפלאה, כשטף מים כבירים ונהר היוצא מעדן - הפסיק מלימודו וגעה בתפילה 'אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו". הוא לא תלה את הרעיונות הנשגבים בגודל חריצותו וכשרונותיו, אלא ייחס את הכל למתנת ה', אשר אהב אותנו אהבה רבה ונתן לנו את התורה. (ספרא דמלכא, ציטוט מהקדמת 'קריית סופרים' לחידושי החת"ס על מסכת חולין).

וכנודע, ביום שרבינו הנצי"ב זצ"ל לא בכה ב'אהבה רבה', הוא לא מסר שיעור בישיבה.

דורות של תלמידים, אבות בנים ונכדים, למדו בשיעוריו בישיבה של מרן הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל וגם משפחות שלימות של כמה וכמה אחים. סיפר הגרמ"ל שבמרוצת השנים ראה משפחות של אחים שכולם מוצלחים ביותר, חוץ מבו אחד, שהיה חלש יותר מכולם, בלימוד ובהנהגה. והנה זה פלא, במקרים רבים, דווקא הבן החלש יותר הצליח הרבה יותר בלימוד ובעניינים נוספים, יותר מאחיו המוכשרים והמוצלחים. מדוע? - ביאר רבי מיכל יהודה זצ"ל: כשיש להורים בן פחות מוצלח, הם מתפללים עליו הרבה יותר משאר אחיו. לכן, בסופו של דבר, הוא מצליח יותר.

"מה יעשה אדם ויחכם? אמר להן: ירבה בישיבה, וימעט בסחורה. אמרו: הרבה עשו כן ולא הועיל להם! אלא: יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה". (נדה ע).

בסופו של דבר הכל תלוי בתפילה, כשתתפלל על כך - תזכה לסייעתא דשמיא והצלחה בלימוד.

ומעבר לכך שהתפילות נשמעות, בפרט תפילה כזו שהיא בעצם תפילה ובקשה לפני הבורא לעשות את רצונו, הרי בנוסף אם תתפלל על מתיקות בלימוד, באופן טבעי - תעריך יותר את מתיקות התורה שבודאי תגיע.

(מתוך חוברת 'גישמאק בלימוד')

הצטרפו גם
אתם וקבלו
ישירות למייל
שלכם
את מגזין אחינו
לחינוך ותורה
'בית היין'

לחצו כאן

או שלחו מייל לכתובת
dirshu@dirshu.co.il